

Asia: VN/8058/2023

Luonnos ympäristöministeriön asetukseksi yhteentoimivassa tietomallimuodossa laadittujen kaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta

Huomiot asetuksen pykälistä

Huomionne asetusluonnoksen 1 §:stä ja liitteistä 1-3.

Tietomalli ja siihen liittyvät koodistot eivät saisi vaikeuttaa kaavaprosessin etenemistä tai rajoittaa suunnittelua. Asetusluonnoksen 1 §:n tekstistä ei tule ilmi onko kaavamääräyskoodistoon mahdollista tehdä lisäyksiä ja päivityksiä. Asetuksen tulee mahdollistaa, että liitteisiin 1 ja 2 voidaan lisätä tarpeen mukaan uusia koodeja asetuksen voimaantulon jälkeen. Koodiston joustavuutta tulisi varmistaa huomioiden jo nyt tiedossa olevia ja tulevia täydennystarpeita lisäämällä ”muu” - koodiarvo kaavamääräyslajeissa ja kaavamääräyksen lisätiedot lajeissa. Asetuksen 1 §:n tekstistä pitäisi tulla selkeästi ilmi onko liitteen 1 ja 2 mukaisia koodeja mahdollista käyttää kaikilla kaavatasoilla. Mikäli koodiyhdistelmien avulla olisi sallittua laajentaa esitystavon kirjoa eri kaavatasoilla, se lisäisi joustavuutta liitteessä 4 lueteltuihin melko rajattuihin mahdollisuuksiin maakuntakaavan esitystavossa.

Huomionne asetusluonnoksen 2 §:ssä esitettyyn vaatimukseen siitä, että kaavassa on noudatettava liitteen 4 mukaista vakioehtoista kaavamääräyksen ja kaavakohteen esitystavaa ja kaavamääräyksen otsikointia.

Satakuntaliitto on osallistunut 2015–2018 toteutettuun maakuntaliittojen yhteiseen Harmonisoidut maakuntakaavat e-palveluiksi (HAME) -hankkeeseen, jossa kehitetty joustava toimintatapa on mahdollistanut sekä maakuntakaavojen yhtenäisen, että myös maakuntien omiin tarpeisiin soveltuvat esitystavat. Hankkeesta saatujen tuloksien ja maakuntaliittojen asiantuntijoiden edelleen jatkuvan HAME-yhteistyön pohjalta Satakuntaliitto katsoo, että kaavojen rakenteellisen tietomallin mukaisen yhtenäisyyden tulee olla riittävä lähtökohta kaavojen yhdenmukaisuudelle eikä näe tarkoituksenmukaisena asetusluonnoksen liitteen 4 esitystavaa, joka ei tarjoa mahdollisuutta joustolle. Satakuntaliitto pitää hyvänä nykyisen MRL:n mukaisten kaavojen merkintöjä koskevan asetuksen (YM 31.3.2000) kirjausta, jonka mukaan kaavoissa voidaan tarvittaessa käyttää asetuksen liitteen esitystavasta poikkeavia muitakin merkintöjä.

Huomionne liitteessä 4 esitettyihin kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavoihin.

Kaavakohteiden esitystapaa ei tule säädellä asetuksella, joka ei mahdollista maakuntien omiin tarpeisiinsa kehittämien hyväksi katsottujen täydentävien tai vaihtoehtoisten esitystapojen käyttöä kaavakohteiden ja kaavamääräysten osalta. Asetusluonnoksen liitteen 4 mukainen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystapa ei sisällä kaikkia nyt voimassa olevia Satakunnan maakuntakaavoissa käytössä olevia merkintöjä. Nämä liitteestä 4 puuttuvat merkinnät on todettu maakuntakaavojen sisällön esittämisen kannalta toimiviksi ja niiden käyttöön on päädytty parasta mahdollista visuaalista luettavuutta tavoittelevan työn tuloksena. Satakuntaliitto on tuonut esille asetuksen liitteessä 4 ilmeneviä keskeisimpiä puutteita ja eroavaisuuksia suhteessa Satakunnan maakuntakaavoissa käytössä oleviin esitystapoihin KATJA-hankkeen lokakuussa 2023 järjestämässä otakantaa.fi -kyselyn palautteessa. Vireillä olevassa Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimisessa kaavakartan esitystavan osalta lähtökohtana on käyttää Satakunnan voimassa olevien maakuntakaavojen hyväksi todettuja merkintätapoja. Asetusluonnoksen liitteen 4 luettelosta puuttuvien merkintöjen osalta ei voitu testata voidaanko niitä esittää asetusluonnoksen antamissa raameissa lainkaan (esim. melutasoltaan hiljainen alue). Mikäli niiden käytölle ilmenisi tulevaisuudessa esteitä uusi asetus rajoittaisi ja hankaloittaisi suunnittelutyötä kaavakartan laatimisen osalta.

Kaavakartan on oltava mahdollisimman selkeä ja ihmiselle helppolukuinen, eikä koneluettavuuden vaatimukset saisi hankaloittaa tähän tavoitteeseen pääsemistä. Eri merkintöjen riittävän keskinäisen eroavaisuuden varmistamiseksi on oltava mahdollista käyttää kaavakohteiden esitystavassa muun muassa laajaa väripalettia, erilaisia rasteritäyttöjä, viivan paksuuksia, viivatyylejä ja erilaisia pistesymboleja. Esimerkiksi nykyisen asetuksen mukaisesti aluerajausten ulkoviivaan liitetty kirjaintunnus auttaa merkinnän erottamista kaavakartan muista viivoista. Sen sijaan asetusluonnoksen liitteen 4 mukainen alueen sisälle sijoitettu kaavamääräystä kuvaava kirjaintunnus helposti hukkuu kaavakartan muiden merkintöjen sekaan.

Huomionne liitteessä 4 esitettyihin kaavamääräyskoodien yhdistelmiin ja kaavamääräyksen muodostamisen periaatteisiin liittyen.

Kaavamääräysten muodostamisen periaatetta voidaan pitää selkeänä, mutta sen käyttökelpoisuus mahdollisimman kattavasti erilaisissa tilanteissa edellyttäisi sitä, että monenlaiset koodiyhdistelmät olisivat mahdollisia. Muunneltavuus pitäisi huomioida sekä tietokantamallissa että esitystapojen määrittelyssä. Nykyisen asetusluonnoksen tulisi mahdollistaa liitteiden 1 ja 2 mukaisten kaavamääräyslaji- sekä kaavamääräyslajin lisätieto

-koodistojen hyödyntämistä yhdistelmien luomiseksi ja esitystapojen valikoiman laajentamiseksi. Esimerkiksi liitteessä 4 yleiskaavaa varten esitettyjen viivamaisten päävesijohtoa tai viemäriverkkoa esittävien kaavamääräysten käyttö maakuntakaavassa ratkaisisi vastaavien kaavamääräysten puuttumista maakuntakaavassa osoitettavia linjauksia koskevien kaavamääräysten luettelosta.

Yleiset huomionne liitteestä 4.

Asetusluonnoksen liitteen 4 esitystavat tarjoavat vain rajatut mahdollisuudet kehittää maakuntakaavan kaavamääräyksiä, ja ne soveltuvat huonosti esimerkiksi maakuntakaavan strategiaan kaavamääräyksiin. Esitystapoja tulee olla mahdollista muuttaa tai täydentää maakuntakaavoituksen tarpeisiin parhaiten soveltuvaksi asetuksen voimaantulon jälkeen. Asetusluonnoksen liitteestä 4 ei ilmene, että olisi varauduttu uuden hallitusohjelman tavoitteeseen

uudistaa alueidenkäyttölakia, joka mahdollisesti tuo mukanaan muutoksia maakuntakaavan sisältövaatimukseen ja sitä kautta myös maakuntakaavan esitystapaan.

Yleiset huomionne asetuksesta

Yleiset huomionne luonnoksesta ympäristöministeriön asetukseksi yhteentoimivassa tietomallimuodossa laadittavien kaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta.

Asetuksen lähtökohtana pitäisi olla edelleen ihmisluettavuus, jota ei saisi alistaa koneluettavuudelle. Asetus ei saisi johtaa siihen, että kaavan toivottuun ulkoasuun tulee tarpeettomia rajoitteita, jonka myötä kaavakartan selkeys ja informatiivisuus kärsii. Asetuksessa ei ole riittäväällä tavalla huomioitu alueellisia ja paikallisia tarpeita luoda erilaisia kaavamääräyksiä ja niitä parhaiten ilmentäviä esitystapoja kaavassa.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää ja esitystapojen toimivuutta eri kaavatasoilla olisi pitänyt testata asetuksen valmistelun yhteydessä, jolloin kaavoja käytännössä laativien ammattilaisten kokemukset olisi voitu hyödyntää suoraan valmistelutyössä. Nyt on vaarana, että esitystapojen rajoitteet tulevat ilmi vasta asetuksen hyväksymisen jälkeen (vrt. kumppanitestaus).

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne.

-

Nagy Daniel
Satakuntaliitto